
**MAI ÎNTII SOSEȘTE
O ROATĂ**

A venit în localitatea Metopolis, într-o zi de iulie pe la amiază, un om uscat și înalt, în pantaloni roșcați și cămașă în romburi cenușii fără guler, avea gîtul lung, capul mic cu păr blond încilcit, acoperit cu o șapcă decolorată cu cozorocul tras peste ochi. Omul înainta pe șosea dînd de-a dura o roată de căruță. Șoseaua era goală, casele cu porțile închise, bărbații și femeile erau plecați la lucru, cîți or fi fost plecați, care pe unde apucase să lucreze. Huruitul roții care se plimba pe toată lățimea șoselei, urmată în fuga ei besmetică de salturile omului uscat și cu gîtul lung, n-a mirat pe nimeni din cei rămași prin case și prin curți; nici că roata și omul nu s-au oprit în dreptul rotăriei aflată în coasta fermei Generalului Marosin. Mai era puțin pînă la ieșirea din localitate, începea cotul șoselei cu șanțuri adînci din stînga bisericii ortodoxe, cînd omul s-a desprins de roata lui făcîndu-i vînt să se ducă unde s-o duce. Iar el a rămas în mijlocul șoselei, rotindu-și încet capul mic să privească mai întii cerul invadat de soarele arzător, apoi zidurile curților, din piatră măcinată de vreme și pline de iască, curțile goale, casele cu ferestre mici apărute pe dinăuntru cu pînză de sac sau cu hîrtie de jurnal împotriva căldurii toride de afară.

Roata s-a bălăbănit un timp, s-a izbit sec de un stîlp de telegraf și a căzut într-o rină în șanțul opus bisericii, de unde au zburat niște vrăbii prăfuite și a sărit o ploaie de lăcuste mici și ametețe.

Atunci am apărut eu. Am înaintat de-a dreptul spre necunoscutul oprit în mijlocul șoselei. Eram în pantaloni albi cu dungă proaspătă și cămașă galbenă, îmi țineam mîinile la spate și-mi învîrteam înapoia umerilor bastonul elegant cu încrustații de sîdef și măciulie argintată. L-am întrebat pe străin, oprindu-mă în fața lui și privind cînd spre el, cînd spre roata din șanț :

— Ai venit aici să faci avere ?

Stăpînul roții nu mi-a răspuns. A rămas tot acolo în mijlocul șoselei. Și-a ferit ochii de mine, uitîndu-se pieziș spre roata din șanț și mutîndu-se de pe un picior pe altul, într-un fel care arăta că tălpile lui goale abia mai suferă să fie fripte și înțepate de pietrele fierbinți și ascuțite ale șoselei. Și-a vîrît apoi adînc mîna cu os subțire în buzunarul pantalonilor roșcați, a scos o tabacheră de lemn, și-a tras din ea o țigare făcută cu foaie de jurnal și a dat s-o închidă la loc și s-o lase să cadă înapoi în gaura cu margini roase a buzunarului. Am mai avut timp să întind o mîna spre tabachera lui de lemn și să-mi iau și eu o țigare. „Nu fumez — i-am zis — dar iau una pentru plăcerea cunoștinței“ și am dus-o s-o așez cu grijă sub cordeaua pălăriei mele de pai, unde mai aveam puse la rînd alte țigări, am așezat-o acolo după ce am tras cu ochiul la foaia de jurnal a țigării : „Citești *Universul* — i-am zis străinului — auzisem că ziarul ăsta a dat faliment cu Luiggi Cazzavillan cu tot, dar se vede că lucrurile, cu criza asta, nu stau peste tot la fel“.

Omul cu roata nu mi-a răspuns nici acum. I-am făcut semn cu măciulia argintată a bastonului meu sîdefat spre o bancă scilciată lipită de gardul bisericii : „Să luăm loc“.

Stăpînul roții nu s-a mișcat decît pentru a-și schimba tălpile de pe pietrișul înfierbîntat și a rămas tot acolo în mijlocul șoselei.

Am coborît prin șanțul adînc și apoi m-am așezat pe bancă în așa fel încît să-l am în față pe străin. Mi-am proptit bărbia proaspăt rasă de măciulia argintată și am început iar :

— Te-am întrebat dacă ai venit aici cu roata să faci avere. Au venit și alții, și cu două roți, și cu patru, și ce s-a întîmplat, se vede — și am arătat cu bastonul casele și curțile așa cum erau ele.

Omul cu gîtul lung și capul mic și-a dus o mîna spre părul blond încîlcit, apoi și-a tras și mai adînc cozorocul șepcii decolorate peste ochi și a continuat să-și sugă țigarea de jurnal fără să se apropie de mine.

— E drept, cu o singură roată n-a mai încercat nimeni pînă acum, de la începutul civilizației pe globul pămîntesc. Poate că ăsta să fie secretul — i-am zis, mi-am scos pălăria de pai, am îndreptat pe rînd țigările aliniat sub cordea, apoi m-am acoperit din nou. Mie — am continuat eu să vorbesc privindu-l pe străin cum își sugă în neștire țigarea de jurnal — mie mi se spune, aici în Metopolis, *Milionarul*. Mă îmbrac curat, port dungă la pantaloni, am globuri colorate pe stîlpii gardului, locuiesc într-o casă de marmoră la 6 kilometri de Metopolis, pe care mi-am făcut-o din bucățile strînse de pe dealurile pe care le vezi colo (și am arătat spre dealurile depărtate din jurul localității unde nu se vedea nimic decît dire groase de praf aprinse în roșu de lumina grea a amiezii). Am un frîu cu ținte și zăbale frumos lucrate, fără să am cal. Îmi place să-mi aleg cuvintele cînd vorbesc, nu înjur, nu mă tem de ziua de mîine și n-o laud pe cea de azi, iar cu piatra nu arunc prea des în ziua de ieri. Mi se spune *Milionarul* și e singura poreclă de aici din Metopolis care nu e scîrboasă. În rest, toate, insulte grosolane, metopolisienii au un gust stră-

vechi pentru răutatea poreclelor, oamenii trăiesc și se mișcă infierați fiecare cu câte o poreclă. Tu, străinule, caută din primele zile să capeți o poreclă cât mai puțin blestemată, să zicem *Roată-Strîmbă* sau *Roată-Rece*, altfel, dacă rămii aici și capeți una mai rea, ești condamnat să fii socotit și batjocorit înzecit după răutatea poreclei. Mie, e drept, oamenii nu-mi dau bună-ziua, dar îmi răspund la salut ori de câte ori mă înduplec să-i onorez cu un salut. Poate crezi c-ai să găsești ceva de lucru la ferma Generalului Marosin? Curtea Generalului e plină de rudele lui, el însuși, deși general, e un fel de prizonier al rudelor sale, iar un străin ar fi mâncat acolo de viu. Roata de unde ai luat-o?

— E a mea — a răspuns, în sfârșit, cu dușmănie, necunoscutul care a început din nou să-și miște pe loc picioarele lungi și subțiri în mijlocul șoselei, dar de data asta, prea fript de pietre și prea obosit de drum, n-a mai putut rezista, și-a tîrît tălpile și s-a așezat pe marginea șanțului în fața mea.

— Cum te cheamă? — l-am întrebat strîmbînd din ochi la vederea tălpilor lui crăpate și zdrelite și a degetelor lui murdare de la picioare.

— Glad.

— Numele nu e de pe-aici. Ești din *Marmația*.

— Cam de pe acolo așa fi.

— În *Marmația* — i-am zis — am și eu o soră măritată cu un tăietor de lemne. N-am fost niciodată pe acolo și nici sora mea n-a mai venit pe aici. Mi-a scris o singură dată, nu demult, să-i trimit o plapumă pe care ea o știa și credea că ar mai fi fost în casa mea. Dar plapuma are o poveste lungă, atît de lungă, încît ai înțeles că n-o mai aveam și că n-am fost în stare să i-o trimit cînd mi-a cerut-o.

— N-am înțeles și nu înțeleg nimic — a zis omul cu roata, clipind în gol din ochii lui albaștri spălăciți cu gene

galbene. Nu înțeleg nimic și nici nu vreau să înțeleg, a repetat el cu minie. Aș vrea să mănînc ceva.

Am scos din buzunarul cămășii mele o cutie subțire de unde am tras câteva bomboane, le-am împărțit cu străinul Glad și am început să ronțaim amîndoi fără să mai vorbim o vreme.

— Bomboanele astea — am început eu iar după un timp — mi le trimite din cînd în cînd Generalul Marosin însoțite de o scrisoare: „*Milionarule, primește drept omagiu și neclătinată stimă aceste bomboane*“. Eu îi curăț pușca de vînătoare generalului și mergem în fiecare toamnă după rațe sălbatice și lișițe în *Insula Cailor*. E acolo *Insula Cailor* — i-am zis lui Glad, făcînd un semn cu vârful bastonului înapoia mea, indicînd un loc undeva îndărătul turlei bisericii ortodoxe. *Insula Cailor* începe mult departe de aici, înspre sud, cam din dreptul orașului *Mavrocordat* — acolo unde fluviul se desparte în două brațe — și se sfîrșește aici, în partea de nord, din fața *Metopolis*-ului, unde brațele fluviului se unesc din nou. Și după ce se unesc, fluviul se desparte iar în două brațe, formînd în mijlocul lor o altă insulă, *Insula Măcelarilor*, unde fără întrerupere sînt spintecate și sînt sărate sute de oi pentru Turcia și pentru alte locuri ale Orientului unde se mănîncă munți de pilaf. Pe malul de aici ne aflăm noi — *Metopolis*-ul, adică, așezat cu casele în amfiteatru pe dealuri. Pe celălalt mal, se întinde cîmpia *Dicomesiei*. Ca să treci fluviul de la cîmpie încoace, spre *Metopolis*, cel mai bine e să folosești vadurile de la *Cetatea de Lînă*, acolo se înghesuie multă lume, e multă larmă, pe acolo trec și turmele de oi, de capre și cirezile de bivoli. Între *Metopolis* și *Cetatea de Lînă*, în mijlocul fluviului, am zis, se sfîrșește capătul de nord al *Insulei Cailor*. Puterea Generalului Marosin înconjoară aproape întreg perimetrul pe care ți l-am descris, cuprinzînd ferme, grădini. Puterea lui cuprinde și pe negustorii de piei din *Cetatea*

de Lînă, vasalii lui, ca să zic așa, ca și pe crescătorii de cai din *Dicomesia*, independenți de el numai cînd merg călare și uită în galop și de ei înșiși, după cum în puterea lui stau și păstorii de oi și de bivolițe, patronii în picioarele goale de postăvării și mori de piuă, apoi nenumărați plugari, podari, barcagii, căpitani de șeici și de pontoane, paznici de vaduri și așa mai departe. Toți știu că deasupra lor se află Generalul Marosin, iar generalul singur știe, și în afară de el doar eu, că el e un fel de prizonier al rudelor sale care stăpînesc și macină tot. Cînd mergem la vînătoare de rațe în *Insula Cailor*, Generalul Marosin nu scoate nici un cuvînt, dar are pretenția ca eu să nu încetez să vorbesc cît sînt lîngă el. Din pricina lui am căpătat meteahna de a vorbi mai mult decît îmi place. Și cum față de el trebuie să-mi aleg cuvintele — e un general care a cunoscut regi, a văzut Roma, Parisul și Stockholm-ul — am început să-mi aleg cuvintele față de oricine, ca și cum mereu aș sta de vorbă numai cu generali. Pentru mine, deci, și dumneata ești un general : *Generalul Glad din Marmația. Te salut, Generale Glad, bine ai venit în Metopolis și te onorez cu bomboane de la Generalul Marosin.* Însuși Generalul Marosin consumă bomboane. Are o tuse cronică. Bomboanele astea sînt de tuse. Dar sînt bune, au vitamine, iar vara, mai ales, îți bucură gîtlejul, sînt răcoritoare.

— Da, sînt bune — a zis Glad, omul cu roata, ronțăind mai departe.

— Acum că am făcut prezentările, toate lucrurile sînt limpezi și n-are rost s-o mai faci pe prostul, scuză-mi expresia : *Eu sînt Milionarul, iar dumneata, care ai venit cu roata în Metopolis, ești Glad din Marmația, abia ai ieșit din închisoare, vrei să faci avere aici și să-ți iei viața de la capăt, te-a trimis din Marmația la mine sora mea, așa zice ea, că mi-e soră.* Uite, acum ne-am întilnit față în față și te numesc general ca

să înțelegi prin asta că n-o să-ți pun nici o piedică în cale, în afară de cazul că o să încerci să mă sugrumi.

Am tăcut fără să mă mai uit spre el. Mi-am scos pălăria de pai, am tras de sub cordea țigare după țigare și i le-am întins pe toate străinului Glad care și-a umplut cu ele tabacherea lui de lemn. Nu obișnuiesc să port la cordea țigări, eu sînt un om care-mi respect și pălăria, am făcut asta ca să-l întîmpin într-un fel mai deosebit pe el și să mă recunoască. „Sora mea“ mă lăsase să înțeleg în scrisoarea ei că e fumător, „n-are nici de tutun“, îmi scrisese ea. Apoi am început din nou să vorbesc străinului cu roata :

— În toamna aceea, Generalul Marosin a vînat foarte multe rațe, vreau să zic, în toamna anului trecut. Cu cîteva din ele am făcut un prînz la fermă, sau la parohie, nu-mi mai amintesc exact, sînt invitat des în ambele locuri. La prînzul acela cu rațe au luat parte Generalul Marosin, părintele paroh și cu mine. Părintele paroh are multe nefericiri și înapoia lui, și în fața lui, de aceea și cînd mînîncă spune și oftează printre înghițituri „Of, viață amărită“. De unde îi vine și porecla de *Viață Amărită*.

Am continuat să vorbesc și am vorbit mult, ferindu-mă să jignesc pe cineva, cît mi-a stat în putință. Mă opream din cînd în cînd din vorbit și priveam înapoi peste umăr în curtea bisericii ortodoxe. În sfîrșit, dinapoia gardului bisericii, s-au auzit pași lați prin iarbă. A apărut o femeie monumentală cu fălci mari și fața aspră ca de bărbat, cu ochi mici, puțin șășii, legată la cap cu un fund de sac : *femeia-paracliser*. Ea trage clopotele bisericii și îngrijește de parohie. Femeia-paracliser mi-a zis, oprindu-se cu respect la o distanță destul de mare de gard :

— Domnule Milionar, poftiți la masă, sfinția sa vă așteaptă.

— Stai puțin, nu pleca — am strigat spre femeia-bărbat care se și întorsese să plece de unde venise. I-am explicat

străinului Glad : sfinția sa părintele paroh mă invită citeodată la prînz. Îi țin socotelile parohiei cînd nu i le face altcineva mai ieftin și mai bine. Apoi, înspre femeia-paracliser : „Spune-i sfinției sale că mai am cu mine un invitat, *Generalul Glad din Marmația*. Mai pune un tacîm la masa de alături.

Glad și-a scos roata din șanț.

Eu am deschis larg porțile de la gardul bisericii.

Glad a început să dea de-a dura roata spre porți. I-a făcut vînt în iarba din curtea bisericii și roata s-a rostogolit, căzînd undeva printre boziile sălbăticate cu flori mari și albe în vîrfuri. Am închis porțile și ne-am îndreptat spre casele parohiale din spatele bisericii.

Generalul Marosin era și el invitat la masă.

I se auzea din cînd în cînd tusea seacă.